УДК 342.9:351.9(477)
DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2025-11-19

Калькова Олеся Арсентівна,
здобувач
Науково-дослідного інституту публічного права
ORCID ID: 0009-0007-8127-8547

ПРЕВЕНТИВНІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

У статті здійснено комплексне дослідження превентивних адміністративно-правових інструментів забезпечення доброчесності у системі публічного управління України, визначено їхню правову природу, функціональне призначення, особливості нормативного регулювання та напрями вдосконалення. Обґрунтовано, що ефективність забезпечення доброчесності залежить не лише від законодавчого закріплення відповідних заборон і обмежень, а й від формування узгодженої системи юридичних, організаційних, інформаційних та процедурних засобів, спрямованих на своєчасне виявлення й мінімізацію ризиків недоброчесної поведінки.

Запропоновано авторську класифікацію превентивних адміністративно-правових інструментів за характером і спрямованістю їхнього впливу з виокремленням чотирьох взаємопов'язаних груп: заборонно-обмежувальних засобів; механізмів запобігання та врегулювання конфлікту інтересів; превентивно-процедурних і перевірочних засобів; організаційно-інформаційних та захисних інструментів. Доведено, що зазначена класифікація має функціональний характер і дозволяє систематизувати різнорідні правові механізми з урахуванням їхнього безпосереднього призначення та особливостей застосування.

Проаналізовано адміністративно-правовий зміст обмежень щодо одержання подарунків, сумісництва та суміщення, спільної роботи близьких осіб і постслужбової діяльності. Встановлено, що правомірність відповідних обмежень визначається належною законодавчою основою, правовою визначеністю, легітимністю мети та пропорційністю втручання у правовий статус особи. Розкрито особливості запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, зокрема співвідношення зовнішніх і самостійних способів його усунення.

Досліджено превентивне значення спеціальної перевірки кандидатів на публічні посади, фінансового декларування, інформаційних реєстрів, захисту викривачів та антикорупційної експертизи нормативно-правових актів. Окрему увагу приділено управлінню корупційними ризиками, професійно-етичному регулюванню, організаційно-освітнім заходам і використанню цифрових технологій. Визначено їхню роль у формуванні організаційного середовища, орієнтованого на попередження порушень стандартів доброчесності.

Виявлено основні проблеми функціонування превентивного механізму, пов'язані зі складністю нормативних приписів, численністю спеціальних винятків, недостатньою узгодженістю окремих процедур та ризиками формального застосування встановлених вимог. Обґрунтовано необхідність розвитку методичного забезпечення, професійного навчання, ризик-орієнтованого управління та цифрових інструментів із дотриманням гарантій прав особи.

Зроблено висновок, що перспективним напрямом розвитку адміністративно-правового забезпечення доброчесності є перехід від переважно заборонно-обмежувальної моделі до комплексної превентивної системи, заснованої на взаємній узгодженості правових інструментів, інституційній спроможності, інформаційній прозорості та системному управлінні корупційними ризиками. Такий підхід сприятиме підвищенню результативності публічного управління, зміцненню суспільної довіри та утвердженню стандартів належного врядування.

Ключові слова: *доброчесність, публічне управління, адміністративно-правова превенція, антикорупційні обмеження, конфлікт інтересів, управління корупційними ризиками, превентивні інструменти.*

Kalkova O. A. Preventive administrative and legal instruments for ensuring integrity in the public administration system of Ukraine

The article presents a comprehensive study of preventive administrative and legal instruments for ensuring integrity in the public administration system of Ukraine, examining their legal nature, functional purpose, specific features of regulatory frameworks, and directions for further improvement. It is substantiated that the effectiveness of integrity assurance depends not only on the legislative establishment of relevant prohibitions and restrictions but also on the

© Калькова О. А., 2025
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

development of a coherent system of legal, organisational, informational, and procedural instruments aimed at the timely identification and mitigation of risks of conduct inconsistent with integrity standards.

The author proposes a classification of preventive administrative and legal instruments according to the nature and direction of their impact, distinguishing four interrelated groups: prohibitive and restrictive instruments; mechanisms for preventing and resolving conflicts of interest; preventive procedural and verification instruments; and organisational, informational, and protective instruments. It is demonstrated that this classification is functional in nature and enables the systematisation of diverse legal mechanisms according to their immediate purposes and specific features of application.

The administrative and legal substance of restrictions concerning the acceptance of gifts, outside employment and the combination of professional activities, joint employment of close relatives, and post-employment activities is analysed. It is established that the lawfulness of such restrictions depends on an appropriate legislative basis, legal certainty, the legitimacy of the objectives pursued, and the proportionality of interference with an individual's legal status. The specific features of preventing and resolving conflicts of interest are examined, particularly the relationship between external intervention measures and independent resolution by the persons concerned.

The study explores the preventive significance of special vetting procedures for candidates for public office, financial disclosure, information registers, whistleblower protection, and anti-corruption examination of regulatory legal acts. Particular attention is devoted to corruption risk management, professional ethics regulation, organisational and educational measures, and the use of digital technologies. Their role in developing an organisational environment conducive to preventing violations of integrity standards is identified.

The principal challenges affecting the operation of preventive mechanisms are identified, including the complexity of regulatory provisions, the numerous special exceptions, insufficient coordination between individual procedures, and the risks of merely formal compliance with established requirements. The need to improve methodological support, professional training, risk-based management, and digital instruments while safeguarding individual rights is substantiated.

It is concluded that a promising direction for the development of the administrative and legal framework for ensuring integrity lies in the transition from a predominantly prohibitive and restrictive model towards a comprehensive preventive system based on the coherence of legal instruments, institutional capacity, information transparency, and systematic corruption risk management. Such an approach will contribute to improving the effectiveness of public administration, strengthening public trust, and consolidating the standards of good governance.

Key words: *integrity, public administration, administrative and legal prevention, anti-corruption restrictions, conflict of interest, corruption risk management, preventive instruments.*

Вступ. Забезпечення доброчесності у системі публічного управління України є важливою передумовою утвердження принципів належного врядування, запобігання корупції та зміцнення суспільної довіри до органів публічної влади. Водночас результативність відповідної діяльності залежить не лише від нормативного закріплення стандартів доброчесності та функціонування уповноважених інституцій, а й від ефективності конкретних адміністративно-правових інструментів, спрямованих на попередження порушень, своєчасне виявлення корупційних ризиків та усунення умов, що сприяють недоброчесній поведінці.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в умовах реформування публічної служби, розвитку антикорупційного законодавства та європейської інтеграції України. Сучасна модель адміністративно-правової превенції характеризується поступовим переходом від переважного застосування законодавчих заборон і обмежень до комплексного використання процедурних, організаційних, інформаційних та захисних засобів. За таких обставин важливого наукового значення набувають систематизація відповідного інструментарію, визначення його функціональних особливостей, виявлення проблем нормативного регулювання та обґрунтування напрямів підвищення превентивної ефективності.

Постановка завдання. Метою статті є комплексне дослідження превентивних адміністративно-правових інструментів забезпечення доброчесності у системі публічного управління України, визначення їхньої правової природи, функціональних особливостей та проблем застосування, а також обґрунтування напрямів удосконалення відповідного механізму.

Методологічну основу дослідження становлять системно-структурний, функціональний, формально-юридичний, порівняльно-правовий та метод правового моделювання, застосування яких дозволило систематизувати превентивні адміністративно-правові інструменти, дослідити особливості їх нормативного регулювання та практичного застосування, виявити проблеми функціонування й обґрунтувати перспективні напрями вдосконалення.

Результати дослідження. Практична ефективність адміністративно-правового забезпечення доброчесності у публічному управлінні визначається не лише належним нормативним регулюванням

та інституційною організацією, а й дієвістю конкретних юридичних інструментів превентивного впливу. За їх допомогою встановлюються вимоги до поведінки осіб, які здійснюють публічні повноваження, формуються організаційні умови доброчесної службової діяльності та мінімізуються ризики порушення встановлених стандартів. У цьому контексті превентивні адміністративно-правові засоби доцільно визначати як нормативно закріплені способи, процедури й організаційні механізми, спрямовані на попередження недоброчесної поведінки шляхом своєчасного виявлення, усунення або обмеження чинників, здатних спричинити порушення відповідних вимог.

Визначення змісту зазначених засобів потребує їх функціонального відмежування від заходів юридичної відповідальності, призначених для реагування на вже вчинені правопорушення. Водночас превентивна діяльність не виключає застосування контрольних процедур, зокрема спеціальних перевірок, моніторингу встановлених обмежень та оцінювання ризиків, якщо їхнім безпосереднім призначенням є запобігання порушенням. Відтак основним критерієм віднесення відповідного інструменту до превентивного механізму виступає його переважна функціональна спрямованість на недопущення конфлікту приватного й публічного інтересів, неправомірного використання службових повноважень або виникнення інших юридично значущих негативних наслідків.

У загальноправовій та адміністративно-правовій доктрині юридичні засоби розглядаються як нормативно визначені інструменти і форми юридично значущої діяльності, спрямовані на досягнення встановлених правом цілей [1]. Застосування такого підходу до сфери доброчесності дозволяє охопити не лише нормативні заборони й обмеження, а й процедури перевірки, декларування, повідомлення, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, управління корупційними ризиками й інформаційного забезпечення превентивної діяльності.

Характеризуючи відповідний правовий режим, М. П. Гурковський наголошує на його постійному та переважно заборонно-обмежувальному характері [2, с. 89]. Такий підхід відображає традиційну спрямованість антикорупційного законодавства на встановлення спеціальних вимог щодо використання службових повноважень, одержання подарунків, сумісництва, спільної роботи близьких осіб та поведінки після припинення виконання публічних функцій. Однак сучасний превентивний механізм не обмежується забороннними приписами. Як зазначає В. О. Іванцов, розвиток адміністративно-правових засобів запобігання корупції супроводжується посиленням регламентаційних, інформаційних і технологічних інструментів [3, с. 40]. Їх застосування орієнтоване на створення організаційного середовища, у якому ризики недоброчесної поведінки можуть бути своєчасно виявлені та нейтралізовані.

З урахуванням характеру та безпосередньої спрямованості превентивного впливу пропонується виокремлювати чотири основні групи адміністративно-правових засобів забезпечення доброчесності. Першу становлять заборонно-обмежувальні засоби, що встановлюють нормативні межі допустимої поведінки суб’єктів публічних повноважень. До другої належать засоби запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, спрямовані на виявлення й усунення ризиків впливу приватного інтересу на об’єктивність службової діяльності. Третю групу утворюють превентивно-процедурні та перевірочні засоби, які забезпечують додаткові правові гарантії доброчесності під час вступу на публічну службу та реалізації відповідних повноважень. Четверту становлять організаційно-інформаційні та захисні засоби, призначені для формування внутрішнього середовища доброчесності, управління корупційними ризиками, професійного навчання, належного інформування та захисту осіб, які повідомляють про можливі порушення. Запропонована класифікація має функціональний характер і не виключає поєднання окремим інструментом ознак декількох груп.

Традиційне місце у системі превентивного забезпечення доброчесності посідають заборонно-обмежувальні засоби, застосування яких безпосередньо пов’язане з необхідністю дотримання конституційних гарантій прав і свобод людини. Вони передбачають спеціальні обмеження для осіб, які набувають публічно-правового статусу, зокрема щодо підприємницької та іншої оплачуваної діяльності, одержання подарунків, службового підпорядкування близьких осіб і поведінки після припинення виконання публічних функцій. При цьому Конституція України допускає встановлення законом обмежень підприємницької діяльності окремих категорій посадових і службових осіб, водночас гарантуючи право на працю та свободу вибору трудової діяльності.

Правомірність відповідних обмежень має визначатися наявністю належної законодавчої основи, легітимної публічної мети, правової визначеності та дотриманням принципу пропорційності. Їхнє призначення полягає не в необґрунтованому звуженні прав особи внаслідок набуття нею

публічно-правового статусу, а в попередженні ситуацій, за яких приватні інтереси, зовнішні залежності чи додаткова діяльність можуть негативно впливати на незалежність, неупередженість і належне здійснення службових повноважень. Отже, заборонно-обмежувальні засоби слід розглядати як юридичні інструменти захисту публічного інтересу, ефективність і правомірність яких залежать від обґрунтованості та співмірності встановлених обмежень.

Одним із традиційних заборонно-обмежувальних засобів забезпечення доброчесності є встановлені Законом України «Про запобігання корупції» обмеження щодо одержання подарунків [4]. Відповідне правове регулювання поєднує абсолютну заборону прийняття подарунків за визначених обставин із режимом допустимого дарування. Зокрема, особам, на яких поширюються відповідні законодавчі вимоги, забороняється безпосередньо або через інших осіб вимагати, просити чи одержувати подарунки для себе або близьких осіб у зв'язку зі здійсненням діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави чи місцевого самоврядування, а також від осіб, які перебувають у їхньому підпорядкуванні. За таких обставин вартість подарунка не впливає на правомірність його одержання, оскільки визначальним є зв'язок дарування зі службовими повноваженнями або відносинами підпорядкування.

В інших випадках законодавство допускає прийняття подарунків, що відповідають загальновизнаним уявленням про гостинність, за умови дотримання встановлених вартісних обмежень. Відповідно до статті 23 Закону України «Про запобігання корупції» вартість такого подарунка одноразово не може перевищувати двох прожиткових мінімумів для працездатних осіб, установлених на день його прийняття, а сукупна вартість подарунків від однієї особи або групи осіб протягом року — чотирьох прожиткових мінімумів, установлених на 1 січня відповідного року. Зазначені обмеження не поширюються, зокрема, на подарунки від близьких осіб, загальнодоступні знижки, виграші, призи, премії та бонуси, а також інші прямо передбачені законом випадки [4].

Превентивне призначення цього інституту не обмежується встановленням правил одержання подарунків. Закон передбачає, що рішення, прийняте на користь особи, від якої відповідний суб'єкт або його близькі особи протягом останніх трьох років одержали подарунок, вважається прийнятим в умовах реального конфлікту інтересів. Отже, відповідні обмеження спрямовані як на недопущення виникнення неправомірної службової залежності, так і на нейтралізацію ризиків подальшого впливу отриманих благ на об'єктивність і неупередженість управлінських рішень.

Самостійне значення у системі превентивного забезпечення доброчесності мають обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності [4]. За загальним правилом особам, визначеним пунктом 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», забороняється займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю, крім випадків, передбачених Конституцією чи законами України. Винятками є викладацька, наукова і творча діяльність, медична практика, інструкторська та суддівська практика зі спорту. Окремо встановлено обмеження щодо входження до складу органів управління, виконавчих і контрольних органів або наглядових рад юридичних осіб, діяльність яких спрямована на одержання прибутку, за винятком законодавчо визначених випадків представництва інтересів держави чи територіальної громади.

Водночас правовий режим зазначених обмежень характеризується диференційованим характером. Закон передбачає особливості їх застосування до окремих категорій суб'єктів, зокрема депутатів місцевих рад, які не здійснюють свої повноваження на постійній основі, окремих працівників патронатних служб та інших прямо визначених осіб. Наявність спеціальних винятків свідчить про необхідність урахування правового статусу, характеру повноважень і специфіки проходження відповідного виду публічної служби.

Важливою процедурною гарантією є встановлення перехідного строку для приведення правового статусу особи у відповідність із антикорупційними вимогами. Особа, призначена або обрана на посаду, щодо якої діють відповідні обмеження, зобов'язана не пізніше п'ятнадцяти робочих днів із дня призначення або обрання вчинити дії, спрямовані на припинення підприємницької діяльності та повноважень у відповідних органах управління чи наглядових органах прибуткових юридичних осіб. Такий механізм забезпечує поєднання імперативності антикорупційного регулювання з можливістю належного юридичного припинення попереднього статусу, несумісного з виконанням публічних функцій.

Важливим елементом заборонно-обмежувального механізму виступають обмеження щодо спільної роботи близьких осіб [4]. Їхнє превентивне призначення полягає у недопущенні виникнення

відносин прямого службового підпорядкування між близькими особами, які створюють підвищені ризики упередженості під час реалізації кадрових, організаційних, дисциплінарних та інших управлінських повноважень. Таким чином, законодавче регулювання спрямоване не лише на врегулювання вже наявного конфлікту інтересів, а й на попередження формування обставин, здатних його спричинити.

Особи, на яких поширюється відповідне обмеження, не можуть перебувати у прямому підпорядкуванні близьких їм осіб або мати таких осіб у безпосередньому підпорядкуванні. Водночас законодавство встановлює обов'язок кандидата на відповідну посаду повідомляти керівництво органу про близьких осіб, які в ньому працюють. У разі виникнення обставин прямого підпорядкування передбачено послідовний механізм їх усунення: протягом п'ятнадцяти днів відповідні особи повинні добровільно припинити такі відносини; якщо цього не відбулося, у місячний строк із моменту виникнення зазначених обставин має бути здійснено переведення на посаду, що виключає пряме підпорядкування. За неможливості переведення звільненню підлягає особа, яка перебуває у підпорядкуванні.

Разом із тим закон установлює винятки з відповідного обмеження, зокрема щодо випадків прямого підпорядкування, яке виникло внаслідок набуття однією з близьких осіб статусу виборної особи, а також щодо осіб, які працюють у сільських населених пунктах, крім районних центрів, та гірських населених пунктах. Такі винятки відображають необхідність узгодження превентивних вимог із реальними кадровими й територіальними особливостями організації публічної служби, хоча не усувають обов'язку дотримуватися загальних вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Окреме місце серед заборонно-обмежувальних засобів посідають обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування. У міжнародній практиці відповідна проблематика пов'язується з явищем так званих «обертових дверей» (revolving door), що характеризує ризики використання колишніми публічними службовцями набутого адміністративного впливу, службової інформації та професійних зв'язків для отримання приватних переваг [4].

Відповідно до статті 26 Закону України «Про запобігання корупції» протягом одного року після припинення відповідної діяльності особам, на яких поширюється зазначене обмеження, забороняється укладати трудові договори або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з юридичними особами приватного права чи фізичними особами — підприємцями, якщо протягом року до припинення виконання публічних функцій вони здійснювали щодо таких суб'єктів контрольні, наглядові повноваження або брали участь у підготовці чи прийнятті відповідних рішень. Протягом аналогічного строку забороняється представляти інтереси інших осіб у справах, у яких протилежною стороною є орган, підприємство, установа чи організація, де колишня посадова особа працювала на момент припинення відповідної діяльності.

Водночас обмеження щодо розголошення або використання у власних інтересах інформації, отриманої у зв'язку з виконанням службових повноважень, не обмежується однорічним строком. Порушення встановлених постслужбових обмежень може спричиняти визначені законом правові наслідки, зокрема припинення трудового договору або оскарження відповідних правочинів. За своєю функціональною природою зазначені приписи спрямовані насамперед на створення необхідної часової та організаційної дистанції між здійсненням публічних повноважень і подальшою професійною діяльністю особи у приватному секторі.

Узагальнення розглянутих положень дозволяє стверджувати, що заборонно-обмежувальні засоби забезпечення доброчесності становлять взаємопов'язану систему попереднього юридичного нейтралізування типових ризиків недоброчесної поведінки. Їхнє призначення полягає не в усуненні приватних інтересів особи як таких, а у встановленні правових меж ситуацій, за яких ці інтереси можуть негативно впливати на неупередженість здійснення публічних повноважень. Відтак обмеження щодо одержання подарунків, сумісництва, спільної роботи близьких осіб та постслужбової діяльності слід розглядати як взаємодоповнювальні інструменти превентивного захисту публічного інтересу, правомірність і результативність яких залежать від нормативної визначеності, обґрунтованості та пропорційності встановлених вимог.

Спільною ознакою заборонно-обмежувальних засобів забезпечення доброчесності є високий ступінь нормативної формалізації, за якого законодавець заздалегідь визначає коло суб'єктів, зміст відповідних заборон, умови їх застосування та допустимі винятки. Така конструкція обмежує адміністративний розсуд, забезпечуючи правову визначеність і передбачуваність вимог до поведінки осіб, які здійснюють публічні повноваження. Водночас застосування відповідних приписів потребує

встановлення конкретних юридично значущих обставин, зокрема характеру службових повноважень, наявності відносин підпорядкування, зв'язку одержаного подарунка зі службовою діяльністю чи змісту іншої оплачуваної діяльності. Тому результативність зазначених засобів безпосередньо залежить від чіткості законодавчих формулювань, оскільки нормативна невизначеність може спричиняти як необґрунтоване втручання у правовий статус особи, так і виникнення прогалин, що послаблюють превентивну дію встановлених обмежень.

Іншу адміністративно-правову конструкцію становлять засоби запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, застосування яких ґрунтується на оцінюванні співвідношення приватного інтересу особи та її службових або представницьких повноважень. Закон України «Про запобігання корупції» розмежовує потенційний конфлікт інтересів, за якого приватний інтерес може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття рішень або вчинення дій, і реальний конфлікт інтересів, що характеризується суперечністю між приватним інтересом та відповідними повноваженнями, яка вже впливає на об'єктивність або неупередженість службової поведінки [4]. Зазначена диференціація має безпосереднє процедурне значення, оскільки визначає характер превентивного реагування, обсяг обов'язків відповідної особи та допустимі способи усунення встановленого ризику.

Особи, на яких поширюються вимоги антикорупційного законодавства, зобов'язані вживати заходів щодо недопущення реального або потенційного конфлікту інтересів та повідомляти про його наявність безпосереднього керівника або іншого визначеного законом суб'єкта не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли вони дізналися чи повинні були дізнатися про відповідні обставини. За наявності реального конфлікту інтересів забороняється вчиняти пов'язані з ним дії або приймати відповідні рішення. Безпосередній керівник чи інший уповноважений суб'єкт після отримання повідомлення зобов'язаний протягом двох робочих днів визначити спосіб врегулювання конфлікту інтересів та повідомити про прийняте рішення відповідну особу [4].

Законодавство передбачає диференційовану систему заходів зовнішнього врегулювання конфлікту інтересів, до яких належать усунення особи від виконання певного завдання, вчинення дій чи прийняття рішення, обмеження доступу до інформації, перегляд обсягу службових повноважень, застосування зовнішнього контролю, переведення на іншу посаду та звільнення [4]. Вибір конкретного заходу залежить від характеру конфлікту, його тимчасовості або постійності, можливості перерозподілу повноважень та інших установлених законом умов. Отже, відповідний адміністративно-правовий механізм передбачає співмірність організаційного втручання характеру виявленого ризику, не допускаючи довільного застосування найбільш обтяжливих заходів.

Поряд із зовнішнім врегулюванням закон допускає самостійне усунення конфлікту інтересів шляхом позбавлення особою відповідного приватного інтересу з належним документальним підтвердженням. Такий спосіб може передбачати, зокрема, припинення майнових або корпоративних правовідносин, які зумовлюють виникнення конфлікту. Водночас самостійне врегулювання не можна ототожнювати з будь-якою добровільною поведінкою особи, оскільки визначальним є фактичне усунення джерела приватного інтересу. Поєднання зовнішніх і самостійних способів врегулювання демонструє специфіку превентивного адміністративно-правового регулювання, в межах якого імперативні юридичні обов'язки доповнюються можливістю відповідальної самоорганізації суб'єкта за умови реального усунення ризику недоброчесної поведінки.

Важливу складову превентивно-процедурних засобів становить спеціальна перевірка кандидатів на окремі посади публічної служби. Її призначення полягає у встановленні юридично значущих відомостей, необхідних для оцінювання відповідності кандидата законодавчим вимогам щодо зайняття відповідної посади, а не в універсальному визначенні його особистої доброчесності. Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» спеціальна перевірка проводиться, зокрема, щодо кандидатів на посади, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад із підвищеним корупційним ризиком [4]. Така процедура спрямована на своєчасне виявлення обставин, що можуть перешкоджати правомірному призначенню особи або свідчити про необхідність додаткової перевірки наданих нею відомостей.

Предмет спеціальної перевірки охоплює комплекс юридично значущої інформації, зокрема відомості про притягнення до кримінальної відповідальності та наявність судимості, корпоративні права, достовірність відомостей декларації, інформацію з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, освіту й науковий ступінь, виконання військового обов'язку, а також інші визначені законом обставини. Перевірка здійснюється за участю

компетентних державних органів, кожен із яких надає інформацію в межах установлених повноважень. Відтак вона має міжвідомчий характер і становить адміністративну процедуру збирання, перевірки та узагальнення відомостей, результати якої використовуються суб'єктом призначення під час прийняття кадрового рішення.

Організаційні особливості спеціальної перевірки залежать від правового статусу відповідної посади та встановленого порядку її заміщення. За загальним правилом організацію перевірки забезпечує орган, на посаду в якому претендує кандидат, тоді як щодо окремих категорій осіб діють спеціальні процедури. Зокрема, особливості перевірки передбачено для кандидатів на суддівські посади, а також для посад, призначення на які здійснюється Президентом України, Верховною Радою України чи Кабінетом Міністрів України. Така диференціація відображає відмінності організаційно-правового статусу суб'єктів призначення, водночас зберігаючи загальне превентивне призначення перевірки — встановлення відповідності кандидата законодавчим вимогам до набуття відповідних публічно-службових повноважень.

Особливе місце серед інформаційних інструментів запобігання порушенням вимог доброчесності посідає Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, формування та ведення якого забезпечує НАЗК. Реєстр містить систематизовані відомості про фізичних осіб, притягнутих до відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, а також про юридичних осіб, щодо яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з корупційними правопорушеннями. Його функціональне призначення полягає у забезпеченні доступності юридично значущої інформації для проведення спеціальних перевірок, кадрових процедур та інших передбачених законодавством заходів превентивного контролю [4].

Важливою гарантією правової визначеності є законодавча диференціація строків зберігання відомостей у зазначеному Реєстрі залежно від виду юридичної відповідальності та правових наслідків правопорушення. Відповідні положення статті 59 Закону України «Про запобігання корупції» спрямовані на недопущення необґрунтовано тривалого збереження негативної інформації про особу після припинення визначених законом правових наслідків її притягнення до відповідальності [4]. Такий підхід забезпечує необхідне співвідношення публічного інтересу в запобіганні корупції та гарантій прав особи, стосовно якої до Реєстру внесено відповідні відомості.

Водночас факт наявності інформації про особу в Реєстрі не повинен автоматично ототожнюватися з безумовною забороною доступу до будь-якої посади публічної служби. Юридичні наслідки визначаються характером правопорушення, видом застосованої відповідальності, наявністю судимості, спеціальних законодавчих обмежень та вимог до конкретної посади. Тому Реєстр доцільно розглядати насамперед як інформаційний засіб забезпечення правомірності кадрових рішень, а не як самостійну санкцію чи універсальний інструмент професійної дискваліфікації. Його превентивна ефективність полягає в систематизації юридично значущих відомостей, необхідних для обґрунтованого вирішення питань доступу до публічної служби та здійснення інших установлених законом процедур перевірки.

Важливим превентивно-процедурним інструментом забезпечення доброчесності є фінансове декларування осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [4]. Його адміністративно-правова природа характеризується поєднанням інформаційної, контрольної та запобіжної функцій. Обов'язкове розкриття передбачених законодавством відомостей про майновий стан, доходи, видатки та фінансові зобов'язання забезпечує прозорість діяльності суб'єктів публічних повноважень, формує інформаційну основу для подальшого фінансового контролю та створює додаткові стримувальні чинники щодо можливого неправомірного збагачення.

Превентивне значення декларування визначається систематичністю подання відповідних відомостей, функціонуванням єдиного інформаційного середовища та можливістю зіставлення задекларованої інформації з іншими юридично значущими даними. Водночас публічність декларацій не має абсолютного характеру, оскільки доступ до окремих відомостей може обмежуватися у встановлених законом випадках, зокрема з міркувань безпеки в умовах воєнного стану. Таким чином, фінансове декларування доцільно розглядати як комплексний інформаційно-превентивний механізм, ефективність якого забезпечується поєднанням обов'язку розкриття майнової інформації, її систематизації та можливості подальшої перевірки. При цьому безпосередні процедури фінансового контролю становлять окремий функціональний напрям адміністративно-правового забезпечення доброчесності.

Самостійну групу превентивних адміністративно-правових інструментів утворюють організаційно-інформаційні та захисні засоби, серед яких особливе місце посідає інститут викривачів

корупції. І. І. Шульган та Ю. З. Кузів, досліджуючи відповідну проблематику в порівняльно-правовому аспекті, визначають важливість правових, організаційних і соціальних гарантій, покликаних забезпечувати безпечне повідомлення про корупційні прояви та захист осіб від неправомірних негативних наслідків такого повідомлення [5, с. 379]. Превентивне призначення цього інституту полягає не лише у сприянні своєчасному виявленню можливих правопорушень, а й у формуванні організаційного середовища, в якому ризики приховування недоброчесної поведінки істотно зменшуються.

Закон України «Про запобігання корупції» передбачає внутрішні, регулярні та зовнішні канали повідомлення про можливі корупційні й пов'язані з корупцією правопорушення [4]. Внутрішні канали забезпечують можливість повідомлення відповідної інформації керівнику або уповноваженому підрозділу органу чи юридичної особи, регулярні — НАЗК або іншому компетентному суб'єкту владних повноважень, а зовнішні передбачають повідомлення інформації через інших фізичних чи юридичних осіб, зокрема журналістів, медіа, громадські об'єднання та професійні спілки. Законодавча множинність каналів дозволяє викривачу самостійно обирати передбачений законом спосіб повідомлення з урахуванням характеру інформації та обставин її отримання.

Водночас набуття правового статусу викривача пов'язане з дотриманням установлених законом умов. Зокрема, особа повинна мати переконання в достовірності повідомлюваної інформації, а повідомлення має містити фактичні дані про можливе корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення чи інше порушення Закону України «Про запобігання корупції», які можуть бути перевірені. Важливою гарантією є виникнення передбачених законом прав викривача з моменту здійснення належного повідомлення, а не лише після остаточного підтвердження викладених у ньому обставин.

Система правового захисту викривачів охоплює забезпечення конфіденційності, можливість анонімного повідомлення за встановлених законом умов, заборону звільнення, примушування до звільнення, дисциплінарного переслідування, необґрунтованого переведення та інших негативних заходів впливу, пов'язаних із повідомленням про можливе порушення. Крім того, передбачено право на отримання інформації про стан і результати розгляду відповідного повідомлення. Саме наявність ефективних гарантій захисту від переслідування виступає визначальною передумовою результативності цього превентивного засобу, оскільки відсутність належного захисту може стримувати осіб від повідомлення навіть за наявності обґрунтованих відомостей про корупційні прояви.

Додатковим мотиваційним механізмом виступає право викривача на винагороду у визначених законом випадках. Відповідно до статті 53-7 Закону України «Про запобігання корупції» таке право виникає у разі повідомлення про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого або завдані державі збитки від якого у п'ять тисяч і більше разів перевищують прожитковий мінімум для працездатних осіб, установлений на час вчинення злочину. Розмір винагороди становить 10 відсотків відповідної суми після ухвалення обвинувального вироку суду, але не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат. Конкретний розмір визначається судом з урахуванням установлених законом критеріїв персональності та важливості повідомленої інформації. Отже, винагорода має характер спеціального правового стимулу, застосування якого залежить від визначених матеріальних і процесуальних передумов, а не автоматичного наслідку будь-якого повідомлення про можливе порушення.

Іншим важливим превентивним інструментом, спрямованим на забезпечення доброчесності нормативного середовища, є антикорупційна експертиза нормативно-правових актів та їхніх проєктів. Її призначення полягає у виявленні положень, що самостійно або у взаємозв'язку з іншими нормами можуть створювати умови для вчинення корупційних чи пов'язаних із корупцією правопорушень, та підготовці рекомендацій щодо усунення відповідних корупціогенних факторів [4]. На відміну від індивідуальних превентивних заходів, об'єктом такого впливу є безпосередньо нормативне регулювання, що дозволяє попереджати корупційні ризики ще на етапі формування правових приписів.

Відповідно до статті 55 Закону України «Про запобігання корупції» обов'язкову антикорупційну експертизу проєктів нормативно-правових актів, які вносяться на розгляд Кабінету Міністрів України, здійснює Міністерство юстиції України. Щодо законопроєктів, внесених народними депутатами України, відповідні повноваження реалізує парламентський комітет, до предмета відання якого належать питання протидії корупції. Крім того, Міністерство юстиції проводить антикорупційну експертизу чинних нормативно-правових актів у визначених законодавством сферах. Така організаційна диференціація дозволяє здійснювати превентивне оцінювання як проєктів нормативних рішень, так і вже чинних актів.

Окремими повноваженнями наділено НАЗК, яке за власною ініціативою може проводити антикорупційну експертизу проєктів нормативно-правових актів, внесених на розгляд Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України. Повідомлення Агентством відповідного органу про проведення експертизи є підставою для зупинення процедури розгляду чи прийняття проєкту на строк не більше десяти днів. До проведення такої експертизи залучається Громадська рада при НАЗК. Зазначений механізм створює додаткові процедурні гарантії своєчасного виявлення корупціогенних положень до завершення нормотворчого процесу.

Водночас результати антикорупційної експертизи не мають характеру безумовного нормативного вето. Вони підлягають обов'язковому розгляду компетентним суб'єктом, а у визначених законом випадках — оприлюдненню, проте остаточне рішення щодо прийняття нормативно-правового акта залишається за уповноваженим органом. Отже, превентивний вплив антикорупційної експертизи забезпечується поєднанням спеціалізованого правового оцінювання, процедурного обов'язку реагування та публічності виявлених корупціогенних факторів, а не підміною компетенції суб'єкта нормотворення.

Важливим організаційно-інформаційним засобом забезпечення доброчесності є також методична та роз'яснювальна діяльність НАЗК щодо застосування антикорупційного законодавства. Особливого значення вона набуває у сферах, де реалізація правових приписів потребує оцінювання конкретних обставин, зокрема щодо конфлікту інтересів, обмежень стосовно подарунків і сумісництва, дотримання стандартів етичної поведінки та захисту викривачів. Відповідні роз'яснення і методичні матеріали сприяють зменшенню правової невизначеності, формуванню узгоджених підходів до правозастосування та своєчасному коригуванню поведінки суб'єктів до виникнення порушення.

Водночас методичні позиції НАЗК не повинні ототожнюватися з нормативно-правовими приписами, обов'язковість яких безпосередньо випливає із закону, або підміняти повноваження суду щодо тлумачення та застосування законодавства. Саме у цьому полягає специфіка методичного впливу як самостійного превентивного засобу: його призначення полягає не у встановленні юридичної відповідальності чи застосуванні несприятливих правових наслідків, а у формуванні належного розуміння законодавчих вимог та попередженні їх порушення.

Одним із найбільш комплексних організаційно-правових інструментів забезпечення доброчесності є управління корупційними ризиками, спрямоване на попереднє виявлення та мінімізацію організаційних умов, здатних спричинити корупційні прояви. На відміну від механізмів реагування на встановлені правопорушення, ризик-орієнтований підхід передбачає систематичне дослідження управлінських функцій, адміністративних процедур і внутрішніх організаційних практик з метою визначення їхньої потенційної корупційної вразливості. Для суб'єктів, визначених статтею 19 Закону України «Про запобігання корупції», відповідна діяльність охоплює оцінювання корупційних ризиків, планування заходів впливу на них, розроблення антикорупційних програм, моніторинг їх виконання та оцінювання результативності [4].

Нормативно-методологічну основу зазначеної діяльності становить Методологія управління корупційними ризиками, затверджена наказом НАЗК від 28 грудня 2021 р. № 830/21, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17 лютого 2022 р. [6]. На відміну від попередньої моделі оцінювання корупційних ризиків, Методологія закріплює комплексний управлінський цикл, що включає ідентифікацію ризиків, визначення заходів реагування, їх реалізацію, моніторинг, оцінювання результатів та перегляд відповідних програм. Такий підхід дозволяє розглядати корупційний ризик не лише як обставину, що підлягає встановленню, а як самостійний об'єкт адміністративно-правового та організаційного впливу.

Превентивна цінність управління корупційними ризиками полягає у переході від формального застосування універсальних антикорупційних приписів до диференційованої моделі запобігання, що враховує особливості конкретного органу, характер його повноважень та специфіку внутрішніх процесів. За такого підходу виявлені організаційні вразливості співвідносяться з причинами їх виникнення, визначеними заходами усунення, відповідальними виконавцями та критеріями результативності. Відтак ризик-орієнтована превенція відображає якісну трансформацію адміністративно-правового забезпечення доброчесності — від встановлення переважно зовнішніх обмежень до системного управління умовами здійснення публічних повноважень.

Самостійне місце серед організаційно-інформаційних засобів належить правилам професійної етики та спеціальним кодексам поведінки, які конкретизують загальні стандарти доброчесності

відповідно до особливостей окремих видів публічної діяльності. До таких актів належать Кодекс суддівської етики, Правила етичної поведінки поліцейських, Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування й інші нормативні та професійно-етичні акти. Їхнє функціональне призначення полягає у трансформації принципів чесності, неупередженості, політичної нейтральності, професійної відповідальності та поваги до прав людини у конкретні вимоги до службової й позаслужбової поведінки.

Особливо виразно зазначена функція проявляється у сфері суддівського врядування. Кодекс суддівської етики в редакції, затвердженій XX черговим з'їздом суддів України 18 вересня 2024 року, поширює професійно-етичні вимоги не лише на здійснення правосуддя, а й на позасудову поведінку судді, виходячи з необхідності підтримання суспільної довіри до судової влади [7]. Це демонструє значення етичного регулювання у ситуаціях, коли законодавчі заборони не можуть вичерпно охопити всі форми поведінки, здатні поставити під сумнів незалежність, неупередженість або належне виконання професійних обов'язків.

Водночас правову природу професійно-етичних актів необхідно відмежовувати від законодавчого встановлення обмежень прав і свобод особи. Етичні кодекси не можуть самостійно запроваджувати нові юридичні заборони поза належною нормативною основою, однак вони конкретизують передбачені законодавством професійні обов'язки та оціночні категорії. Їхні положення можуть набувати юридичного значення під час кваліфікаційного оцінювання або дисциплінарного провадження в межах, визначених відповідним законом. Отже, професійно-етичне регулювання виконує додаткову превентивну функцію, забезпечуючи нормативну конкретизацію стандартів поведінки у сферах, де надмірна деталізація законодавчих приписів є недоцільною.

Важливим доповненням до відповідного регулювання є організаційно-освітні засоби формування культури доброчесності, зокрема професійне навчання, підвищення кваліфікації, наставництво та внутрішнє консультування. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені наказом НАДС від 5 серпня 2016 р. № 158, із подальшими змінами, визначають основні вимоги до належної службової поведінки відповідних категорій осіб [8]. Проте їхня практична результативність залежить не лише від формального ознайомлення працівників із нормативними положеннями, а й від систематичного розвитку професійно-етичних компетентностей.

У цьому контексті особливе значення мають механізми професійної адаптації новопризначених службовців. Зокрема, у працях М. П. Гурковського звертається увага на потенціал наставництва в органах Національної поліції як засобу передавання професійного досвіду та належних моделей службової поведінки [2, с. 91]. Його превентивна функція полягає у формуванні професійних цінностей і навичок доброчесної поведінки на початкових етапах виконання публічних повноважень, коли відбувається адаптація особи до внутрішнього організаційного середовища.

Функціонально пов'язаними з відповідними інструментами є процедури професійного оцінювання персоналу. Зокрема, атестування поліцейських спрямоване на встановлення відповідності їхніх професійних, ділових та особистих якостей вимогам служби, тоді як щорічне оцінювання результатів службової діяльності державних службовців відповідно до Закону України «Про державну службу» передбачає визначення результативності, ефективності та якості виконання посадових завдань [9]. Зазначені процедури не слід ототожнювати зі спеціальними перевірками доброчесності, однак вони можуть опосередковано сприяти дотриманню належних стандартів поведінки шляхом інтеграції професійно-етичних вимог у систему управління персоналом.

Окремим напрямом модернізації превентивного адміністративно-правового інструментарію є його цифровізація. Як зазначає В. О. Іванцов, використання інформаційних технологій, державних реєстрів та автоматизованої обробки даних створює додаткові можливості для підвищення результативності запобігання корупції [3, с. 41]. На сучасному етапі відповідна тенденція проявляється у функціонуванні електронного декларування, цифрових інформаційних реєстрів, автоматизованого міжвідомчого обміну даними, електронних каналів повідомлення викривачів та інформаційно-аналітичних засобів виявлення корупційних ризиків.

Водночас цифрові технології не можуть розглядатися як самодостатня гарантія доброчесності. Їхня ефективність залежить від достовірності й повноти інформації, правомірності її обробки, належного захисту персональних даних, інформаційної безпеки та ефективності інституційного контролю. Перспективні технологічні рішення, зокрема технології розподіленого реєстру, можуть підвищувати

цілісність і простежуваність інформації, однак не замінюють необхідності юридичного оцінювання та дотримання встановлених процедурних гарантій. Таким чином, цифровізація має виступати засобом удосконалення адміністративно-правової превенції, а не підставою для необґрунтованої автоматизації юридично значущих рішень.

Узагальнення наведених положень свідчить про поступовий розвиток адміністративно-правового забезпечення доброчесності від переважно заборонно-обмежувальної моделі до комплексної системи превентивного впливу, що поєднує нормативні обмеження, управління корупційними ризиками, інформаційну прозорість, професійно-етичне регулювання, навчання та цифрові інструменти. Така трансформація не заперечує значення традиційних антикорупційних заборон, а доповнює їх засобами, спрямованими на попереднє усунення організаційних і поведінкових передумов недоброчесності.

Залежно від стадії здійснення публічних повноважень відповідні засоби можуть бути систематизовані на допосадові, поточні та постслужбові. До першої групи належать насамперед спеціальні перевірки кандидатів на публічні посади; до другої — обмеження щодо службової діяльності, механізми врегулювання конфлікту інтересів, фінансове декларування, управління корупційними ризиками, професійно-етичне регулювання, навчання та захист викривачів; до третьої — обмеження, спрямовані на недопущення неправомірного використання колишніми посадовими особами службових зв'язків, інформації та раніше здійснюваних повноважень.

За безпосереднім об'єктом превентивного впливу доцільно розмежовувати засоби, спрямовані на індивідуальну поведінку особи; інформаційну прозорість і перевірку юридично значущих відомостей; якість нормативно-правового регулювання; а також організаційні процеси та професійну культуру відповідних інституцій. Така систематизація має функціонально-аналітичний характер, оскільки окремі адміністративно-правові інструменти здатні одночасно здійснювати превентивний вплив на декілька взаємопов'язаних рівнів.

Водночас ефективність сучасного превентивного механізму обмежується низкою системних проблем. Надмірна деталізація антикорупційних заборон, значна кількість спеціальних винятків, відмінності правового статусу суб'єктів та складність процедурних вимог ускладнюють самостійне розуміння й належне застосування відповідних норм їх адресатами. За таких обставин правова визначеність повинна забезпечуватися не лише формальною точністю нормативних положень, а й їх доступністю, зрозумілістю та передбачуваністю правових наслідків службової поведінки.

Не менш істотними залишаються проблеми практичного врегулювання конфлікту інтересів, результативність якого залежить від своєчасного виявлення приватного інтересу, належної правової оцінки відповідних обставин і обґрунтованого вибору способу реагування. Формальне виконання встановлених процедур без реального усунення джерела конфлікту може нівелювати превентивне призначення цього інституту.

З огляду на викладене перспективним напрямом удосконалення адміністративно-правового забезпечення доброчесності є посилення нормативного та процедурного взаємозв'язку між оцінюванням корупційних ризиків, плануванням превентивних заходів і перевіркою результатів їх реалізації. У цьому контексті доцільно передбачити в межах методологічного регулювання управління корупційними ризиками обов'язкове визначення для кожного істотного ризику не лише заходів впливу, відповідальних виконавців і строків реалізації, а й конкретних, придатних до перевірки показників результативності та джерел підтвердження досягнутих змін. При цьому оцінювання виконання антикорупційних програм має ґрунтуватися не виключно на встановленні факту проведення запланованих заходів, а насамперед на перевірці того, наскільки їх реалізація забезпечила усунення або зменшення виявлених організаційних вразливостей. Відповідний підхід передбачає документування результатів превентивного впливу, періодичний перегляд залишкових ризиків та коригування заходів у разі їх недостатньої ефективності. Запропонована модель дозволить посилити змістовний зв'язок між антикорупційним плануванням і фактичними змінами в діяльності органів публічної адміністрації, змістивши акцент із формального виконання процедур на досягнення вимірюваних результатів запобігання порушенням стандартів доброчесності.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє обґрунтувати, що адміністративно-правове забезпечення доброчесності у публічному управлінні має ґрунтуватися на комплексному застосуванні взаємопов'язаних превентивних інструментів, які охоплюють заборонно-обмежувальні засоби, механізми запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, превентивно-процедурні й перевірочні засоби, а також організаційно-інформаційні та захисні інструменти. Їх системне поєднання забезпечує

перехід від переважно формального обмеження недопустимої поведінки до своєчасного виявлення, оцінювання та мінімізації ризиків порушення стандартів доброчесності на індивідуальному, організаційному й нормативному рівнях.

Встановлено, що результативність превентивного механізму визначається не кількістю встановлених законодавством заборон і процедур, а їхньою правовою визначеністю, функціональною узгодженістю та здатністю забезпечувати реальне усунення передумов недоброчесної поведінки. У зв'язку з цим пріоритетними напрямами його вдосконалення є розвиток ризик-орієнтованого управління, підвищення якості методичного та професійно-етичного забезпечення, удосконалення адміністративних процедур і впровадження цифрових інструментів із дотриманням гарантій прав особи. Саме інтеграція зазначених засобів у повсякденну діяльність публічної адміністрації створює передумови для формування сталої культури доброчесності та переходу від реагування на окремі порушення до системного запобігання їх виникненню.

Література:

1. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
2. Гурковський М. П. Адміністративно-правові засоби запобігання корупції в органах Національної поліції. *Соціально-правові студії*. 2020. Вип. 4 (10). С. 87–93. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3495.
3. Іванцов В. О. Адміністративно-правові засоби запобігання та протидії корупції у сфері державного управління: питання ефективності та шляхи вдосконалення. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів* : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 16 травня 2025 р.). Вінниця : ХНУВС, 2025. С. 38–42. URL: https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/23439.
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18.
5. Шульган І. І., Кузів Ю. З. Інститут викривачів як механізм протидії корупції: міжнародний досвід та українські реалії. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 5, ч. 2. С. 376–381. DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.58.
6. Методологія управління корупційними ризиками : затв. наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 28.12.2021 № 830/21, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17.02.2022 за № 219/37555. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0219-22.
7. Кодекс суддівської етики : затв. рішенням XX чергового з'їзду суддів України від 18.09.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001415-24.
8. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 31.08.2016 за № 1203/29333. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16.
9. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19.

References

1. Kolpakov, V. K., & Kuzmenko, O. V. (2003). *Administratyvne pravo Ukrainy* [Administrative law of Ukraine]. Yurinkom Inter. [in Ukrainian].
2. Hurkovskyi, M. P. (2020). Administratyvno-pravovi zasoby zapobihannia koruptsii v orhanakh Natsionalnoi politsii [Administrative and legal means of preventing corruption in the National Police]. *Sotsialno-pravovi studii*, *4*(10), 87–93. https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3495 [in Ukrainian].
3. Ivantsov, V. O. (2025). Administratyvno-pravovi zasoby zapobihannia ta protydii koruptsii u sferi derzhavnoho upravlinnia: Pytannia efektyvnosti ta shliakhy vdoskonalennia [Administrative and legal means of preventing and combating corruption in public administration: Issues of effectiveness and ways of improvement]. In *Aktualni problemy suchasnoi nauky v doslidzhenniakh molodykh uchenykh, kursantiv ta studentiv* [Current issues of modern science in the research of young scientists, cadets, and students]: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (Vinnytsia, May 16, 2025) (pp. 38–42). Kharkiv National University of Internal Affairs. https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/23439 [in Ukrainian].
4. Pro zapobihannia koruptsii [On prevention of corruption]: Law of Ukraine No. 1700-VII (October 14, 2014). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18 [in Ukrainian].
5. Shulhan, I. I., & Kuziv, Yu. Z. (2025). Instytut vykryvachiv yak mekhanizm protydii koruptsii: Mizhnarodnyi dosvid ta ukrainski realii [The institution of whistleblowers as a mechanism for combating corruption: International experience and Ukrainian realities]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, *5*(2), 376–381. https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.58 [in Ukrainian].

6. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii [National Agency on Corruption Prevention]. (2021, December 28). *Metodolohiia upravlinnia koruptsiinymy ryzykamy* [Methodology for corruption risk management] (Order No. 830/21, registered with the Ministry of Justice of Ukraine on February 17, 2022, No. 219/37555). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0219-22 [in Ukrainian].

7. Zizd suddiv Ukrainy [Congress of Judges of Ukraine]. (2024, September 18). *Kodeks suddivskoi etyky* [Code of Judicial Ethics] (Adopted by the decision of the 20th Regular Congress of Judges of Ukraine). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001415-24 [in Ukrainian].

8. Natsionalne ahentstvo Ukrainy z pytan derzhavnoi sluzhby [National Agency of Ukraine on Civil Service]. (2016, August 5). *Pro zatverdzhennia Zahalnykh pravyl etychnoi povedinky derzhavnykh sluzhbovtsiv ta posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia* [On approval of the General Rules of Ethical Conduct for Civil Servants and Local Government Officials] (Order No. 158, registered with the Ministry of Justice of Ukraine on August 31, 2016, No. 1203/29333). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16 [in Ukrainian].

9. Pro derzhavnu sluzhbu [On civil service]: Law of Ukraine No. 889-VIII (December 10, 2015). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19 [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 27.10.2025
Дата прийняття статті: 19.11.2025
Опубліковано: 29.12.2025